

SZEGEDI LŐRINTZ.

Theophania.

~~962/546~~

M. K. I.

117.

(Hírny. G., lev.-tal. a végén.)

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Nemzeti Széchényi Könyvtár

46/2

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

THEOPHANIA,

AS AZ: ISTENI MEG IELENES:

Wy es igen szép Comœdia à mi első Artyainknac alla,
pattyárol, es az emberi tetteknec rendeleleröl
auagy gradiczarol.

Szegecdi Lörintz által:

DEBRECENBE
Nyomtatott Komlos Andras által

I S 7 5.

Tarkas Lajos
Könyvtára
ból
1873. Dec.
10 évi

Psalmus Davidis

De hozad Cellyes Bibiul L'altok süntelen
es Biralmas mely fejbül, halgas meg'stör In
nisd meg'stör fulejdec, mindön tejed hilak teke
meg'stör inye met merc regen ohajzat

fa áram bünint. Serent minket bünceksim.
Vna. of világ serent. É. alkatna ugy meg, de a tein
galmas nagy a tege felökön eb engedelmest
hogy dűdgerin minden

hogy dűföjgen mindeket
 Émekem remen segem. Dajkó. Dat Juben, eb
 vizikajen. Dem ö. Bent igeziben en leld
 erös kittel. Utrat ohajtya onm. Viraszo
 Virattat Dajkó.

Israel a Juben e Jorema segedet, more son
iggalma do ven, nagyoneste e terje o segido
donben, e Jem donyovul a Israel e Jem
sendimonly buncbul.

130 Zsol.

Finit hujus operis per me Ludolphum
Dejmonem

Nathias Lamborn

Lagedi Löving 1569us Greenöben wad
Bekes Predicator, es koras s Maros köi
Senior: mest a Váradon akkor tataro
gyüle veggéinek így wta alá a rewer
Laurentius Lagedinus P. E. Bekesien
et Seniori koras Maros köi in resposita etc.

A Z N A G Y S A G O S

Bathori Miklósnac: Az Ro-

MAI MAXIMILIAN CZAS: ARNAC

es Kiráinak Tanaczanac Es Biraianac: Szakmár es

Szabolcs Warmegyenec örök Ispanyanac. Es az WR

lelkerül meg szenteltetet hazas tarsanac az NAGY-

SAGOS Lofonci FRVSINANAC mint

kegyelmes Afonyomnac kéuan az Arya

Istentől az I E S V S C H R I-

S T V S által igazságra

vezerlő es meg

szentelő Szent

Lelker.

Z három dolog NAGYSAGOS

Wram gyakran Iskor engemet gondolatim közöt Isuemben meg keferitene es köny hullatafokra inditania.

1. Első: Latuan az ielen valo üdöben hogy minden rendekköz ill yen nagy valtozasuagyon, gyűlösfeg, uisba uonas, es az beketelenfeg naponkent elarad.

Igen rickā tanaltaric mar mostā ki czagondolatibā em-

az regi szent atyainknac allapattiat, nem hogy őket élet-
tekben köüetni igyekeznec, kinec életeknek rendi mint
egy meg iror tablából az ielen ualo Comœdiabol kit
nagyfagtoknac igen örömeft aianloc: meg murattatic.
Baron hogy igazan szolot az Isten lelke ez mostani vi-
lagnac termelbetiröl. 2. Tmorh 3. 2. Per: 3.

2. Masod: az Saracenusoknac birodalmokban ualo
dregbőlesec iofagokban es gazdagfagokban valo fel fu
ualkodaloc kie az mint Ier: 12. szol az Isten plantalafa
utan gyűkret neueltek es naponkent gyűmőlecekert ő
hasznokra. Az keresztienfagnec penig puztolafokra es
romlafokra teremtenec.

Bizonnyara igen terhes minckűnc embereknek hogy
az Isten ezeknek szolgalattyual él az kegyelem edi-
ninc lanyargatalaban: mint az igaz biro az hohernece
él gyakran szolgalattyual. Azert mondgya Ioel: 2.
a hűőrleneknek seiteget Isten taboranac, kie az Isten
paranczolatyyat tellyesitiec azt mondgya.

Zach: 6 az ő latalaban ate mongya hogy két ercz
hegy közzülkel ki isni az poganfagnac, kie az Istennek
eleiben áluan még azris hogy houa indullyanac es houa
mennyenec meg tudakozzac: es Isten tanaczat köueric.
Gyakran meg keserti meg az kegyelemnek edenitis ez
fete gondolat. Mint az David es az Ieremias gyakran
sírnam Istennek erről panaszolkottac. De vgyan or-
tan Ieremiasnal 9. relceben meg feyti okat ennec az
Isten

Isten leike Hosea: 13. adoc vgy mond teneked kirale
az en busulasomban es az en haragomban el uesem
töled, Ila: 3. Adoc nekie gyermek feiedelmeket, es ál-
hatarlanoc őraitoc vralkodnac.

3. Harmad: ki ezis nem keuessé keferget hogy el
gondoluan es tekintuen ez földnec szinen sohol nem
lathatunc immar az igaz magyar nemzetből es uerből
ualo kirale, es köszönleges országnac feiedelmet sőt
még azoknac vrannunk ualo vnokainkban czomora-
tunkban sem kezdenc larni. Igen nagy iele az Isten bu-
sult haragianac es ez nyomorult országnac uesedelmé-
nec ki mint egy hituan kötődös loc resire oxtatot es el sa-
gar ator.

Szinten ugyan czelekedic Isten uelunc mint az Sido-
sagual kiknee minden birodalmokat el uesue es idegen
feiedelmeket rendele közikben. Innen uőnec eredetet
az Babiloniac, az Asiriai, es Maczedoniai, es Romai
monarchiac. Kiról Daniel: 2. 7. rezeben. Zach. 6.
bősegueltanyir.

Ninczen kersegem hogy uelcm egeremben ez sőt
gondolat loc hiueket meg ne faraszon. De haluan egy
nehán kereztyen sőt vraknac az ő Isteni feiedelmeket
Isten igeichöz ualo burgo szereteteket es aitaros gond
uiscsö dalkalkodasokat, sőt az ielen ua'o nyaualyaknac
hala adasaua) bekeffguel ualo türeseket: meg vigaz-
taltatom loc keppen. Kic közöttül sőtkeppen nagyagtoc

- // vágjon diczeretes emlékezetben. Touabba telegdi Mi-
 // klos vram, kifoc keppen ualo szerezett meg mutatta az
 // Ecclesiához ualo io daikalkodásban. Nagy remenfeget
 // mutat maga felőle az en vram es Patronusomis War-
 // kocz Miklos ő nagylaga: minden iozagos dolgokban,
 // lelkiekben es az külső tisztelegnec uifeleleben.
 // Melto diczeretre es kereztyeni emlékezetre Czaki Die-
 // nes vramis ő Nag: kiben ugyan azon iozagosc sēnlenec.

Innet azért uelhez magamnac nem keues uigazta-
 last, hogy az kegyelmes Isten meg marasztot Patro-
 nusokat es gazdakot, kik Christusnac es az ő ania sēnt
 Egyhazanac nagy örömeft szalast adnac, es az Isten
 igerett meg tellyesitit. Esaię 49: Az Kiralyoc vgy
 mond lesēne az tő gondviselőrdőc, es ő kiralne aszonyoc
 az tő daikaroc. Leg nagyob diczeretre melto, melly
 nagy halaadasual es bekeffeges szenuedēsuēl tūri nagy-
 sagod az ielen ualo Isten latogatasat es probaiat mind
 aszonyomual egyetemben ő nagylagauā, ki nagy sok-
 szor az nagylagod faidalmat örömesbēn magara vōrte
 uolna hogy nem mint olyan keferősēguēl az nagylagod
 faydalmat nezte uolna. Mert az Isten sēlő hazafoknac
 nyaualyaioc es gyōrtelmec mindenben ē vilagon kōz.

Annac okaiert akaram ez kis könyueczket nagy-
 sagroc neue alac ki boczatonom hogy lenne nagylag-
 roknac mi uel mulatni, es ez mostani probaban uigaz-
 talni ēleter, es hitu batoritani: Tudom hogy nagylagroc
 rcgen

5.
rege az Isten könyveből meg érte és helyes hűvel
meg hitte hogy sem történetből, szerenczeből auagy
penig az mint szókrat szolni gonosz orarúl ne legyen.
Hanem minden Isteni Decretomból estanaczból legye-
nec meg uegezendőc és meg helyesedendőc.

Nagy erőssége ennec Christus Matth: 10. holot azt
mondgya hogy az rú feiereknec haia szalai szamlaluan
uadnac: Sőt azt mondgya egy verebeczke le nem esic
az földre Isten engedelmenckül. Mi lehet azerc
kisseb mint az mi haiunc szala mellyre mind az által
ilyen nagy szorgalmas gondgya uágyon Istenec.
Az szent Pál Act: 17. azt mondgya, hogy még moz-
dulafunkis ő benne legyen, ő benne élunc ugymond,
mozdulunc, esuagyunc.

Dauid Psal: 32. Az ki rendel az emberekneccsiuer
formalta az erci es rendel az embereknecc minden cze-
lekederinéc véget.

Dauid 45. En vagyoc az I E H O V A es nem
más, ki az uilagosságot es az letőrséget formalom,
bekességet es haboruságot adoc.

Samuel 1. Reg: 2: Az I E H O V A ől meg es ugyan
azon eleuenitis meg.

Illyen irásokual szükség leg előzfér es fő keppen
Nagyságodnac magát igaztalni es batorítani, hogy
nem ualami történetből á proba sem külfő emberektől,
hanem tulaydon Istenec latogatása. Sőt ugián dicze-
retre-

rette es emlékezetre melto dolognac itelem Nagysa-
godban, hogy ilyen nagy saydalomban es keserues kin-
ban még ingyen külső emberré sem nehezlet Nagysa-
god nem hogy boszu allasbol kemeny büntetes alá
Nagysagod uetette uolua.

Sőt kic annac artalmara igyekeztec uolnais tilal-
ma es oltalma uolt Nagysagod, Az Istennec még szen-
relő lelke uagyon Nagysagoddal ki ezeket czelekedi.
Minden hizelkedesnélkül mondom, hogy rickan ua-
gyon mostan ilyen feiedelem, es nagy soc között ual-
lic egy ki az Isten ostorat ilyen bekefsegeslelkeuel
tűrie es minden boszufagnélkül szenuedgye.

Az Ionasis mikoron az haiobol az kormaniosoktul
es haiosoktul az tengerre ki uetettet uolna nem tu-
laydonyita az embereknek hanem azt monda Isten te
uetél engemet az méfseges tengernek sziveben es min-
den őrueni az uiznektől uőnek engemet.

Az hegyeknek es halmoknak also gyökereré uetel
engemet, de fel uül engemet es fel emelz es nem enge-
det az en életemet meg rothadni az Czer halmak gyom-
raban.

Davidis 2. Reg: 16. Illyen modon felel mikoron az
királi orsagabol fiatul Absolonul ki üzettedec Semej
vtabanaz Királyt sidalmazza vala, kiért Abissaj meg
ólni akarja vala: Azt mondgya Davidis Ne benczátoc
had

had bialma:zon, mert az Isten paranczolta neki, Isten
nyitotta meg az ő száját hogy engemet bialalmazzon.

Az Christufis a mi edes meg valonc Matth:26 meg
tiltya Szent Petert es a több ranyituanit hogy Iudas es az
Caiphas seregere ne ramadgyanac, kic akariac Chri-
stust meg kördözni es halálra vinni.

Nem keueffebbe valo vigasztalas ezis, hogy az Isten
mint az edes Attya, mindenkor gyakrabban sokra az ő
fiait hogy nem mint az idegeneket es mostohákat laro-
garni es oltorozni hogy nagyobb szeretetir azokhoz meg
mutassa es meg ieclencze, vgy mint őrdöcké valo iok-
ra es őrdöksegre valasztot fiakhoz.

Az mi keppen a Szent Peter meg ranyit, az Isten ha-
natul vagyon első kezdeti az Isten iteletinec.

Salomon Prou: 3 az kit a lehoua szeret meg fedd es
meg ver.

Pál Apostol Hębr: 12. minden fiat az Isten kit va-
laszt meg oltorozza, peldaul vagyon erre az Istennek
mind két testamentoma.

Mikeppen az mi első szüleinknek allapattyoc vgyan
ezent mutattya.

Noenac, Abrahamnac, Iacobnac, Iosephnac, min-
den historiaj, Moysesnac, Daidnac, Iosapharnac, Isai-
asnac, es Ieremiasnac azon rendec murattarnac meg az
vy Testamentombolis.

68
Nagy őrdm azért lelekben az hiuenec mikoron az
külső ember győzreterre aryaj latogatásból es kegye-
lemből, hogy é világualel ne verzen es el ne karhozec.

Iolletet külömb külömb rendet es modort köuer Isten
az büntetésben. Mint Tobiaft meg vakita, Daudot
királi sekből le veré, Illyes Prophetat budosoua teszi,
Iosepher aryafiaual poganoknac el adatya, ő kutba es
tömlőzre hanattya, Iob szentjattyat édes magzatitul
es minden iobagitul meg foztya, es testeben keferues be-
tegségeket meg veri, es meg oltorozza. Az melly ol-
tori Istennec emberéktől gonosoknac lattatnac. Isten
aryaj kegyelemből az kegyelem edininec iauokra es ha-
sánokra czelekedi a mint szent Pál mondgya: Az valaz-
tatraknac minden iauokra vadnac.

Oka azért hogy még az regi szentek is mindenkoron
az nyomorúságnac es külső saydalomnac szenuedeleben
magokat Isten leike által baroritottrae es vigasztaltac.
Mellyeckel az Daud király könyuej tellyesec, Psal: 94.
azt mondgya.

Az en győzrelelmim nec es saydalmimnac (okafazaualel)
belől az te vigasztalásid Isten őrdmet szerzettec az en
lelkem nec. Vgyan azon Daud Psal: 4. Az en say-
dalmimnac ideien bölleges őrdmet szerzettelenckem.

Iob is azt mondgya, Bodog az firu a kic az Isten
meg latogat. Hogy azért en is Nagyságodnac az en
rendem es szíveden berent vigasztalásra legyec, itelem nem

mekat-

melletlen dolognac lenni, ez kisdet könyvetstetis Nagy-
saged neue alac közönléges oluafasra ki boczaranom.

Es ha Nagysagtoknac io akarattya ki nyomtatom,
hogy legyen Nagysagtoknac mi uel banattyar el mulat-
ni es lelket vigasztalni, kiben az mi első aryaainknac alla-
pattyo es az emberi rendeknec rendelese igen se pen
mint egy tükörről ki tettezence.

Kérem azért Nagysagtokat hogy vegye Nagysag-
to neuen ez mostani kisdet munkasagomar. Révűd nap-
ha az kegyelmes Isten életemet meg holtsabittya na-
gyob dolognac meg magyarázattabannis
munka'kodom, abbolis nem hagyom
Nagysagtokat reszt'enne lenni.

Isten éltesse Nagysagtokat es latogassa
minden iouaiual, Amen.

L: S.

B 2

Comenda-

10

Comendaciuncula brevis Comœdiæ.

HA ki rővideden akarís Comœdiat, imé
Olvasni neked nagy szerettel agyuc.
Megiratic ebben Aryainc allapattya bőséguel
Eua anyanknakis, nagy keserű élete.
Megtanulhad ebből regi rendet életünknek,
Abelnec lépén, iruan vagyón élete.
Vegy erkölcsre való peldat Sethnec életeről,
Abelnec gyakran kézzel vát tapogasd.
Munkankert egyebet nem kérűnc ezac io beszélget,
Ha mi vétecc benne azt tud boczanafra legyen.

A M E N.

THEOPHANIA,

AS AZ: ISTENI MEG JELENES:

Wy es igen szép Comœdia ami ellő Atyainknac alia-
pattyárol, es az emberi tisteknec rendeléseiről
auagy gradiczarol.

Prologus.

Izreletes es bõczületes firsíac, bölcseséguel,
tudomannyal, es minden iamborlással ekö-
sítetvec, hív Predikatoroc, es mindenkoron
bõczülesteranyico Mesterec: Es mindnyaian kic ide az
mi beszedünc halgatni ide idõtetec es a mi gyűleköze-
rünkert ielen valo voltoreckal meg akartatoc ekefiteni,
kegyelmeknek mint vrunknac, õregbűnk nec es betel-
mes sűleinknec, iduõst-ger kërünc. Es könyõrgünc az
egy Icsusnac neueben, hogy minkert kic ez mai napon
ide ez helyre gyűkűnc, az õ kegyelmes lezeuel oltalmaz
zon, tarczozon es batoriczon. Adgyon bekefeget az ha-
talmas Isten az õ anya szent egyházanac, az Scholart es
eger kösségét az õ szent neuenec diczeretiben tarcz-
meg es neuellie. Valakie kedig az Isten nec szent gyű-
leközetinek artani akarnanac, es a segeny egyűgyű kös-
feget

12
seget meg habotirani, rocsra-meg az é s Isten minden
igyekdzereket. De hallya meg tikeyyelmetec mi le-
gyen oka hogy mi mostan tikeyyelmetec eleiben iö-
tunc, es iöl elbetekben vegyetec. Az mi gyülekdze-
tunc Comœdiar akar agalni, kinec neue Theophania,
az az: Isteni meg ielenes, Mert ebben meg ielenic az
Atya Isten az el eses után, az mielő atyáinkrac, es ke-
gyelmes es aryaj beszedekkel vigaztallya öket, es oktat-
tya öket az meg igert magra az Iesus Christusra: Minden
ember azért erre sziue szerent halgasson, imé mayd meg
mondgyac Summaiaius mi legyen.

Argumentum Comœdiæ.

EV A első anyanc sirattyazokognan s ma-
gaban az s bündt. hogy első oka es inditoia
volt az bünne, Istennek haragianac az örc
karhozarnac es minden gonossagnac fő oka, kurseic, es
gyuytoia: Minec ölötte az s sêrie Adam az mezöre
menne, ötet vigaztallya es Istennek igiretiuel batorit-
tya. Touabba mierzhoggy harmad nap muluan ün-
nep legyen hogy az s fiait meg mosogala, es hogy meg
fi r cze meg paranczollya: Mig az annya azt meg cte-
lek: dacie Cain az s annyának keferüseget kee annyiua
telvi. Engedeilen sem Istenül sem emberekül nem fél,
nem

nem akar meg mosodni, az őszöit halállal fenyegeti ?
 Azonközben míg Eua a több fiait mosogatna : El őtue
 az élő Isten az Angyalokkal egyetemben . Abel es Seth
 meg tisztultanak, es variac az élő Istent nagy örömmel .
 Cain pedig rusnya es vndoc leuen el rővtezie az Isten-
 ban: Be mene az WR Isten es ez Istent félelmet igen
 diczeri bennec; es hogy az ünnep napra magokat Isten
 kelsidőtte, kerdezi az gyermekeket, az felelet tettzie az
 Istennec : Paranczola hogy élő hinaiaa Cain, ki értet-
 lenül Istennec teremőienec felele, Annae okaert Ca-
 in az őzeinec bolgaiaua reuē; es az emberi életnecc es
 tisztnecc rendit es gradiczat czinala, az Isten igeienec hir-
 deteset Abelnecc aiania . Az kösslegnecc gongya visle-
 let Sethnecc birtokaban ada, leg vőőőőor min-
 den hiv keresztieneknecc Isten az ő legislegert aiania .

Euat vigasztallya es mennyországban arvahoz
 meg ter: Ez Summaia tisztelendő
 vrain az-Comedianac .

INTERLOCVTORES,

1. Adam.	7. Esau.
2. Eua	8. Deus
3. Cain.	9. Gabriel.
4. Abel.	10. Michael.
5. Seth.	11. Raphael:
6. Ham.	

Eua

Eua.

H on segeny még nyomorodot esel
vesztet aszoniallat, melly nagy siralomban hozam az enimeker, es az egez emberi nemzetet el veztem, Oh kegyelmes Isten houa buiac elötted, mert az pokolbeli ördög az ő ekes hazugságaua engemet meg czala: Vay ha az alnoc kigyona ő alnoklagat tudtam volna, soha en meg nem czalattam volna, ssep vala innen küül mint az ssep Paua, de ördög az cha. De vtol iutuan mostan az en tulaydon karaimmal melto keferűsegöket szenuedec. Iay WR Isten melly ssep belzedeckel szol vala ennekem az kigyó, hogy mind igaznac montad volna es io akaronac, es ingyen sem tudtam volna auag czac vélnijs hogy az kigyona bőre alar, lappağyon az ellenség. Minden allatoknal ennekem az kigyó keduesb vala, es semmit ettül nem tartottam vgy mint aratlantul: Iay ő ezalard Belial ördög imè meg csmertted magadat az en karommal, az en vránnac verites munkaiua, vrannam valo loc fiaimnac saydalmaual. Vayha tudtam volna hogy az alnoc Belial szol az kigyona bőreből, bizonynyaual alnoc es ez vndoc ördög en vélem el nem hitethette volna, hogy még czac szám hozis az almaban vittem volna, ki ennekem el vé szendő ionac es gonoszna tudomanyat hoza: En bold

Handwritten marginal note in Latin script, likely a commentary or reference to the text.

londafsoniallat aranyrac es ezüstnec vélem vala az ki-
gyonac lép béseder, de el verte az alnoc: Igen rickan
kel az lagy bésednec hinni, mert czalardfag vagy on hí-
gyed az farka alar. En egyűgyűes igaz bésedűleuen v-
gyan ezert remenlem vala malrolis, így bol vala enne-
kem az alnoc ellenfeg. Kérlec ne higyetec hogy az
Isten ilyen nemes sanac gyűmölczet ti töltec meg til-
totta volna, hogy czac kiczint sem chernetec ebből, ke-
serűlec szerelműsim hogy ilyen tudatlanoc vartec, es
Istennec paranczolatnyat nem érttec igazan, az elő Is-
tennekis bősűsagot tőztec. Bizonságul hozom a men-
beli Istent, hogy ez lép es gyönyörűseges sanac gyű-
mölczeben az melly nap eenditec az ti elmeteknec be-
mei mindgyart meg nyitarkoztatnac: Istenhöz hasonla-
tosoc leztec, mindenekeet iokat es gonoliokat tuttec,
idűendőc mulandor érthettec, ilyen nagy iósagoc vad-
nac. Eua ez sanac meg ereleben es ennelis nagyobbac
kiket nyeluel az ember elő nem samlalhar, s uagy mi-
czoda halat követközneiec ilyen lép gyűmölczec
meg ereleből, lattic vgyan hogy nem tudod miere da
az io: Miert hogy Isten ilyen nagy lépentec merre
ezt a fat? auagy nem az ti eteltekre? Mert az Argyalec
nem esnec ebből, es az Istenis nem búkölködie ennekűl,
czac czuda kozomhoua nez assoniallat, mindene ti erőt
terec czinalattac: Teuabba bolordfag czac gordoln-
is, hogy az Isten minden sanac gyűmölczet, kiit az

kertben vágyon nektec meg engétre, es ez seplegű fa-
 nac gyümölczet töletec meg tiltotta volna, azt hid czac
 Eua: auagy miczoda iel volna ez? Ezenkeppen tird-
 ket lsten vralna, maga az lsten tellyes heretet, es tird-
 ket kiker teremtet igen heret, Azert nenenc aszony iob
 ha elsel, ha lsten nec olly sandeka löt volna is más fat til-
 tot volna meg: Illyen sepe es himes beszedekkel bol va-
 la ennekem az kigyó, kiben ki velhetneie hogy czalard
 sag vagyón: De imé mostan kostolom meg: Iay az en
 vtannam valoknac: Iay melly nehez igat hordozoc az
 en nyomorult vallaimon, meg emert az keferű banat,
 siralom es köny hullatas, el harattam es el epertem, tel-
 lyes minden testem az ördög nec mergetuel. Iay houa
 legyen lstenem, lstenül el tauozoc elmem alnoksagoc
 gondol, az Sathannac merges nilaj mind en bennem
 vadnac, valahoua fordírom ortzamat, mind siralom es
 keferűség: minden életem epenel es merégnel keferűb,
 véres veritec, haboruság, saydalom es halál mind kör-
 nyülem forognac: De iay vessec, ez mind nehezb en-
 nekem, az igaz lsten nec á haragia, mellyet en meg gon-
 doluan olly bórnyűkeppen keferedem hogy leg kisl-
 bic keferűlegemnelis könnyeb az halál: Aha segeny Eua
 mostan bölczelködél, ki a Sathannac czalardságual böl-
 czelkődni akarís vala: Miczoda lehet keferűb es fogasb
 az en vtannam valoknac ennel az en bolondlagomnal,
 Iay el veztem az eger emberi nemzetet: De mit bo-
 lon

londokodom es mit emeztem magamat illyen nagy ke-
serűséguel, mikoron meg gondolom az en Istenem nee
io voltat, ki minket hoztaia velsen es az ő kegyelmessé-
get mi reanc ki űnti es minket el esteket kegyelmelen
fel tamogar, annac okaert tauul legyen inner minden
bu, banat es keserűseg, meg elegette m en az édes lefus
igiretiuel, mikeppen hogy az alsoniallaton vezretec el
az idűősség, azonkeppen az alsionallatnac bent magua
által nitatic meg, ki meg tőrte az kigyonacl seiet, es min-
deneknec adgya meg az regi őrdömet, ez az ki ennekem
az en sűrlemmel, siainmal es minden vtannam valec-
kal keserűsgimet el törli es el suia, mint az ezaki fel az
perre: Mert Cain ezeckel semmit nem gondol iartzie az
kigyual buntelen, Istennoc minden tizteleit sem ad-
naia egy globifon. Oh felleges Isten melly nagy kese-
rűseg, az gonols es engedetlen fiu, kie az ő attyokat ke-
serűseguel es siralommal meg foityac, minden kemeny
merges kigyonal keseruesbezeknec marasoc. Mikep-
pen Cain mindenkor verseng ő, so fogadarlan, engede-
len lön, naponkent nagyobb keserűseget es banatot in-
dit az mi szüünkben. Ezt vélem vala előtér az kigy-
nac meg rontoianac, meg emez őienec, es megenhibo-
ienec, de minden remenség heiabán lön, nagy kedvesen
mostan az arkozot gyermek az kigyual iarmodozic egy
cziga kapast nem adna az arianac minden intefennis az
ő együgyű öczet vtallya mint az őrdög álsageny Abele

laba alá nyomotta, mellyet mi az io erkölczelert es engedelmességeiert igen szeretünk. Féltem hogy valamikor hakezere kericheti hogy meg ne öllye, es fogauál is meg ne ragia: Felleget mindenható lsten hallod iol az en panaszokodasimat, ezeket kezeden aianlom, es kérlec hogy az mi nyaualyainknac sokasagar könyebicz mag es az mi gyermekinket édes magzatinkat a te bent igeddel biriad es mi közölönc szerz neked bent gyűlékőzeter: De imè kiczodat? Az en szerelmesfériem: Gereblie vagyon az vallan hogy minékünc meg ekeficze maggal az földet, az iuhokat legelteruen, veritekezie be geny ember az munkanac miatta. es alig vonsa eggyic helyről az masikra az faydalmas labait. Iay iay mind ezeknec en vagyoc oka es gyuytoia.

ACTVS PRIMI SCENA SECVNDÁ.

Eua. Adam.

E V A. Vram Adam. A. Te kedig Eua mit czelekedel it kiüül, miért vagy somoru? lsten az mi kegyelmess anyanc, ninczen semmi keferűségönc sem felelmenc. E. Igazan mondog io vram, enis azt vallom es olyan remenséguel erőlittem magamat, de megis az en vetkeim elöttem forognac, mellyel tegedet, engem, es ez egez emberi nemzeter rabsagra hozam. A. Eua aryamfia álhata

hataros legy, semmi ne sir, ves ki minden banatot a
te isuedbol, es az lsteni igeretekbol vegy vigasztalast :
Vgy vagyon kereztyeni dolog es lstennek kedues meg
ismerni az bunt es azt szanni banni, de nem eleg azon
bankodni, mert effele banatbol, mikoron meg no, halal
kovegkocz, de az banat vran lstennek kegyelmet es ir-
galmat hozza kapczollyad, ki nagob minden bunoknec
nehezsegenel, azért tekincz meg az iduendó Melsiast,
az asonallarnac maguar, noha minckunc kapara iutor
az mi dolgunc, es életunc tele veriteckel: De az öröcké
valo hasznoknaces igereteknec tekintetihöz kepest, igen
könnyű nyár leuel ez, bodog minden ki ezeket meg gon-
doltya io aryamfia Eua: Miért? azért hogy lstennek így
volt kellemetes, hogy saydalommal egyűc az mi kenyec-
runker, minckunkis vgyan azon tessc, es alhataros elme-
uel szenedgyűc, es ne zugolodgyunc az igaz lsten ellen,
ki valamit mi velunc czelekedic, mindeneket igazan es
meltan czelekedic, az egyűgyű es engedelmes kedues l-
stennel, ki magat meg erősi remenseguel. E. En io
vran az te intesedből meg vigasztaltam be peczerlóm
a te édes beszededet, az en szuemnec belső reszeiben, es lo-
ha nem engedem hogy ezekről el felekezsem. A. Az
mit beszéllec vgyan azokat czelekedgyed, auagy mi vol-
na az mi életunc, ha az embernec szue az banattal vgya
ki ötretneicc, mint az ürge az likból. E. Auagy czac az
Cain ne őregbitencié az mi banatunkat. A. Iol tudom

mi az menyire az mi szegény vén erönköl lehet, okraf-
 suc es tancizuc az mi fiainkat, az többit Istennec aian-
 lyuc: Bizonyyara buba banatban ninczen keserucs,
 mint az versöres es so fogadarlan fu miképpen hogy
 visontag igen lép es minden draga köveknél dragab,
 az io es engedelmes so fogado fu, Eua hidgyed ninczen
 nagy obkencz kit Isten io fiuval szeret, ki vgy mint az
 szőlő vész fel nő, es gyümölczer terem es az io atya-
 nac azralahoz le telepeduen, nagy örömu es vigassá-
 gal az ő attyar illeti. Mi könyörögiüre az WK Istén-
 nec, hogy minket az ő szent lelkevel legellyen meg, es a
 mi fiainkat tegye hasznos edennye, es az mi vtannunc
 valokat. E. Oh fellegetes Isten az vtannunc valokat. A.
 Io attyamfia Eua, az te banatidat külsébicz meg, az mi
 vtannunc va'o fia'knac nem leszen semmi karoc. czac
 hogy az meg igert magnac irga'massagaban bizzanac.
 Senkit el nem hagy vészni valakie ő hozza akarnac fo-
 lyamni. E. Egyic banat es bu az masikat nemzi, de egy
 te vigazralalod minden banatimat el üli, oh en édes fér-
 iem, oh en édes siuem, batorságom. A. Maydanen az
 mezőre megyec, es ott nem lokat kesőm, mert holnap
 napon Istennec áldozatot teszec, az iuhoc közzül áldo-
 zatra valo barant valaztoc, azonközben mosogalsd meg,
 az mi fiainkat, hogy tiztac legyenec az ünnep napra,
 mindeniktől kérd el rendel az kereztyni fundamentu-
 mot. E. Szorgalmatoson mindent megberzec io vram,
 Kér-

21
Kérlec oda né kessel, te nalam nekül Adam semmi ardo-
log, czuda loc banatom es keferülegem vagy on enne-
kem mig tauul les. A. Ne fél hid meg hogy en Euan-
kül, nem akarnac soc ideig lenni, mert egy rúzhely sem
io asony embernekül .

ACTVS PRIMI SCENA TERTIA

Adam.

Oh melly kegyelmes az WR es irgalmas, ki meg
bizonyitja mi bennunc az o kegyelmességet es irgalmat-
sagat. Es fő keppen ebben hogy ez vilagnac első kelet-
tes allapartyaban, minket ősiue sórköztet, hogy egyi-
kunc az masikunkat vigasztallya es segicze, es kegyelme-
sen tartja: El alit az segeny Eua az nagy banatnac
miatta, ennekem illic azért hogy őtet az menyire lehet
vigasztallyam. Mert az asoniallat igen erőten es kefer-
ues edeny onnen magaban, ennekem is soc fele banatoc
es gondoc, keferülegoc torognac elmemben: De nem
sükleg ezeket Euanac ieler tenem, es az tűzhöz' olaye
adom: Az bölcz füsü iollehet nagy banatban siue va-
gyon, mind az által azt az keferüleget felelegenc nem
ielenti, hanem el titkollya, es őtet vigasztallya mintha ő
neki saydalma nem volna, czac hogy Euanac az ő se-
bet inkább kenőgethesse. Visontag az io asoniallat az-
zon keppen czelek ősic az ő vraual, hogy ha latandgya
hogy

hogy banatban vagyok vranac ő siue, oda iarul hozza,
 és nagy édes béséddel őret kérleli és vigasztallja. Oh
 bodeg hazafag kinec allapattya ilyen, hol meg tette a
 félelem és az egymás szeretet, keuannam Istenül hogy
 ebbennis az mi vrannunc valoknac io regulat szabhar-
 nanc. De mostan egy keuesse ki induole, mert az gazda
 asonnac dolga vagyok az gyermekeivel.

Chorus Cantio.

Diczerietec az vran minden nemzetsegec, hirdesse-
 tec őret minden nepec:

Mert meg erőlt mi rayture az ő irgalmassaga: Es
 vranacigassaga meg marad őréckè.

Diczőség, birodalom, tisztetség, erősség, hala legyen
 az Arya Istenec, és az ő áldot fiamac.

Vrunc Iesus Christulnac, és sent Lélec Istenec
 mind őréckè. Amen.

ACTVS SECVNDI SCENA PRIMA.

Eua. Cain.

E. Mindeneket bepen el vegeretem, tálat, kalánt, és
 fazakakat meg tizitottam, maydan meg söröztem fia-
 maris

maris, es keshitöm hogy sejt tizta legyenec az ünne-
 napra es elő hium az Caint, hogy valami forgacior
 bedgyen az tüzre, hinte alkolmatelonid ki, mely igen
 meg horgasította az orrat. CA. Semmi dolgot nem
 telnecc imez latrocoda be, hanem ezac könyörögnec,
 es tanulnac, kezeke emelgetie, es nagy sohazkodasoc-
 kal az eger verie, egymast tanittyac es oktattyac, hon-
 pan löre ez czuklyas baratsag hogy enigy élnek valaha?
 ne adgya azt isten ámbár becsellie azt apam, de Ki-
 rály iob vduarbironál, Ba'garag fiu az yalaki az d'ar-
 tyanac keuanfagara engedi é eut. E. Ah mit becsel,
 melly czuda gestusi vadnac, bizonyauul az kigyó Do-
 ctorevl tanulta ezeket. C. Minden az ő ideienec iffiu-
 sága ellen tulakodic valaki az sejt tauasnac ideiet nem
 köueti, mi nem lehetec ördögge, vagy tertzic ez az vé-
 neknecc auagy nem, az időknec gradiczi vadnac, kinec
 mind tulaydon erkölczre vagy on, az gyermek öruendöz
 az ő iatekiban, es az iffiu ez vilagi sepségnecc örül hoz-
 sa azt. az vénecc az ő atyoknac n'odgya sejtent élnecc,
 miert hogy kedue meg seget, es örömeit nem hannaia
 az meg sokot dolgot, de nem icheit. Mord: meg hor-
 gartotia magat mint egy agnó, nem kel sen mi kedue-
 nec, ezac dörög es feddőzic magaban, igen bannya mi-
 kor vigadnac hazanal, nem kü émben lantya a tanizor
 mint ha ezer ördög ünne az torkan. M'keppen az en-
 spamis, azt akarnaia hogy mind baratechá lennenc

D

mind-

mindiarast, es vgy mi nt holtac élnenc. No am bardő-
 rőgiön Adam biro, de ez az én regulam hogy nagy frif-
 sen es keduem szerent lakom, ahol akaroc ort iaroc,
 duskat inni es frissen ianzolni akaroc, isom lakom es
 pallyazoc. Haia leanyoc most vagyon az arany üdö,
 esem isem mig iffiu vagyoc pokolt az vran kőnyü meg
 talalnom: Ely mig é. herz, hamar el mulic ez kedues if-
 fiusag aglagra, horutalra fordul minden előtted, mi-
 nem iob iambor volt apamis mi nalunknal, miért most
 ilyen nagy sient, io io io el megyec nagy örömmel,
 hogy az anyam visza ne hiyon. E. Cain Cain idy ide,
 tery meg, maradgy meg. C. Kiczoda, nenide ezzel al-
 modozoc val. é, bizonyyara meg hallotta ez rols kopre,
 az mit en hallottam, no maydan el induloc mintha nem
 larnam es nem hallanam. E. Cain, hallode Cain. C. In
 hol vagyoc valakiczoda vagy. E, Kérle c terecz ide.
 C. Tekénec ide te ha olly esies vagy. E. Idy ide. C. Iő-
 uel, hissem vgyan annyi erőuel te ide időherz, az menyi
 uel en oda te hozzád akar kiczoda legy. E. Iőuel. C.
 Izen nagy paranczolható vagy. E. Idy ide anyadhoz.
 C. Kiczoda? te voltalé anya, az Sarkanyfia az boszor-
 kany. E. Iőuel szerelmes fiam ne legy ilyen versőnyes.
 C. Mit akarš? mond el ha mondod ne kessem meg:
 amonnan mind fel isac az hē bort: El vegeztec azt éc
 hogy engemet othon tarczanac, tudom hogy eleget
 paranczolnac de vallyon meg czelekedgyemé? Ezen-
 tül

az BACCHOS, ahon Abel paranczol ő neki. E. nem őtet
 küldem hanem tegedet. C. De en nem akarom. E. Ne
 isoly mennyel. C. El megye de az en paytarfaimhoz
 hol ennekem háiasb leßen E. meg késülele el, ne isolas
 C. Istenre bezzeg kemény allat volt az asoniallat, va-
 lamelly Istenre imette, Gyűlölem az asoniallatnac ne-
 met. E. Auagy nem megye el, mit vonogarod maga-
 dat az valson nadragban, mennyel Cain. C. czudalom
 az istőkömrre mondom, shogy az Iupiter illyen allatot
 tud csinálni, mint az en anyam. E. Ne késsel io fiam.
 C. Ladde ladde melly sepe szoval kendöget, bizony meg
 akarna csinálni, ne higgy az asoniallatnac bebedene, mert
 higgyed ott ál az nyereg, nom telsem, nem. E. Melly
 nehez vram Isten az gonozból iót tenni, mit czeleked-
 gyem en nyaualyas es segeny asoniallat. C. Meg mon-
 dtem en paranczol az Lodenac Abelnek: E. Nem er-
 demilenede mostan az verességet. C. Nem varom azt
 ha futatra vehetem az dolgot, könnyeb az koportura-
 kat haragra indítani, honnem mint az ebeket. Valahol
 az asoniallat vagyon ott minden gonossag vagyon: de
 mit gondolt te valakiuel Cain.

ACTVS SECVNDI SCENA
 SECVNDA.

Eua.

Abel.

E. Ob

E Oh yram Iesus, vallyon vagyone az beleségh
 alac nyomorultab aloniatlat ennalamnal: semmi nyelv
 elegge az en keleségeimet es baratomat meg nem
 mondhatnaia, Hallyatoké ő iffiac tanullyatoc béczólni
 az ti bűleirőket, valaki az ő attyar annyat tiszteli es béc-
 zólni, fétii, nagy hoisú életőc lésen, igen ritkan latkár
 vallast, vagy éi vagy halétféle Istennek kedueben lésen,
 berelletec berelmes fiaim az ti bűleirőket, ti alonyoc
 kie anyac vartoc, tanullyatos mostan az en példambol,
 álhatatos elmacuel benuedni az haborusagokat, mellye-
 ket az ti fiaitoc nektec inditnac, mellyel minden őrdőme
 az leleknek meg emeztetie. A. Kérlec en édes berel-
 mes bűlőm legy bekeleseges ne kelesgedj magadat en édes
 anyam, ne had meg emezteni magadat az bunac. Isten
 bobur al Caimon ez gonossagert, kit velel ezelekedet
 meg bünteti az nagy Isten ki mindenekei iol tud es iol
 lát. E. Oh en berelmes fiam, en egy siuemnecc ked-
 ues es kellemetes meze, tudode melly nehez az anyanac
 az ő fiamac kit bűlt, neuelt saydalommal, halalat es ken-
 zafat larni. A B: Vgy vagyon en tisztelendő alonyom
 anyam, jollehet keuelebbe ertie az fiac atyoknac siral-
 mokar. De mind az álral, ha valamelly fiu az nagy en-
 gedetlensegben es vísza fordult életben megen el, igazan
 es meltan benuedi az büntetést Istenül. De keuanom
 en berelmes bűlem hogy ennekem paranczollyad azt,
 az mit akaró hogy meg legyen. Merc nagy ekeleség es

gyönyörűleg az fiuban annyának akarattának hiuen engedni. En mikoron öruendőzec valamikoron az en búleimúl ennekem valami paranczolatit. E. Vgy szol-
 laz szerelmes fiaczkam mint szerelmes fiu, az mitúl a ma-
 sodic fiam meg fozt, imé ez meg adgya. ebbennis Isten-
 nec az ő nagy kegyelmessége es irgalmossága meg ielen-
 teric: Azert Abel en édes fiam, biuem lelkem, sedgy sat
 az Istenre hogy holnapi napra titket moshassalac imég.
 Mert atyad holnapi napon áldozatot szerez. A B: Örö-
 mest es nagy io keduel meg czelekedem tiztelendő bú-
 lem anyam, Mert tudom hogy Isten nec nagy tizteletet
 ressec, mikoron búleim nec paranczolatitac engedec.
 lollehet igen kicsin dolog dolog ez, de Isten dicziri az
 engedelmesseget es nezi az biuet, el megyec meg szer-
 zem.

ACTVS SECVNDI SCENA TERTIA.

Eua.

Imé mostan minden bumat banatomat el vtue az en
 szerelmes fiam. O bizonyyara ninczen az ember nec ked-
 uesb es hiueb mint az io iambor fiu, minden arannal es
 kazdagfagnal iobez, oh en eggyeden egyem, biuem lel-
 kem fiam egy gyönyörűségem es keduem. De mikoron
 az fiu visza vonyo, so fogadatlan, gonoz, nincz nagyob
 saydalma es keletűlege az szegeny annyának: Mind az
 kettő

kertőren bégény es berenczes anyá meg kóstiham, vad
 nac io iambor fiaim, kikre mikoron az en bemeimmél
 tekintec, minden banatom es kelesűségem mindiaraft
 el mulic. Vadnac gonoz es szo fogadatlan fiaimis kiker
 nezuen vgyan irtozom es magamban meg epedec. De
 maydan be megyec miglen az en Abel fiam még tər. Ki
 lokat kesse tudom hogy őrdmest czelekedic, az menyi-
 re őtűle lehet borigalmatoson es hamar az mikeppen
 az iambor fiakhoz illic.

Chorus Cantio.

Dicsőség, birodalom, tizteleg, erőfleg, hala legyen
 az atya Istennec, es az ő áldot fiamac yrunc Iesus Chri-
 stusnac, es bont Lélec Istennec mind őrdckè, Amen.

ACTVS TERTII SCENA PRIMA.

Caim. Esau. Ham.

C Hia: meg szabadulec á soc eff: munkaitúl, el verő oly
 ha az igit az nyakamrol. Ez se le galibatul valaki magas
 meg menthetneie, es rea nem gondol bolond ember az.
 Immáran mayd meg keresém az en io sűlt tarsaimat, ő-
 rűly Cain imhon vadnac az te barátid: Egesseggel tar-
 laim binte titőket kereslec vala. ES: Sainte iol vagyon
 mijs

mijs trgedet vadalsunc vala. De honnat idys te Cain
 tars, ha io kerdeni. C. Honnan: hallyatec meg ime
 meg besellem. Onnan hazul, mert meg vntam vala az
 esse koplalasar es loc imadkozasar, czac nem mindiarast
 pappatonec. Tudom hogy apam meg duzastotta sa-
 kelat: De ha igen bannya vonnya le saruiat. E S. Mi-
 czoda imarkozast bebellez C. czac bolondoskodnac.
 holnapra egy segeny artatlan barant visinec az aldor-
 zatra es arra engemet kebsitetec volna. meg az borem-
 be sem marat volna inamar az soc mosodassal. Hadgyar
 ion az tiztassag czac legyen az hasko tele, legyen meg
 az toroke. Az aranyas szabadlag mindeneknel keduesb,
 czac ez most az dolog egyel igyal es ha kel keduednec
 aludgyal, a n patrokallia apanc az aiakat, annekulis ioc
 vagyunc mi. Es: Igaz enis azon sententian vagyoc, tol-
 ciuc meg az ventert mind az torunkig kouer hullal,
 igyunc io boronya borat, maydan meg halunc es min-
 denioc el valnac tolunc, minden oromunc el mulnac
 restunketis sergecesic.

Cain: De en igen szorgalmas vagyok hogy az
 meny uto ko engemet ne banczon, no a n lassic czac az
 lstenec hogy vgy iob lesen iltokomre mondom ha o
 dorogni kezd enis ki sutem ez borabol ezinalt puskar.
 Esau: Enis meg besellem az en ercelmemet akar mit be-
 sellenec most az mi suleice, de en ezt vallom. Hogy az
 lsten az duetir be irta az o kenyueben sam berent, az
 kiknec

kiknek menyorságat ágya azokat ő iol tudgya. Es a kiket
 őrdetömlötire akar vetni azokat őepen be írta. Azert
 egy punct ebben külömbet nem lehet az mint őit hogy
 meg írta. Minket ezzel őeretet hogy az mit most el köz-
 tunc ebben mendegellyüncel. De hallade. Ham. Houa
 sietz olyan rauul ődy közelb, te veled en őoc ideie hog
 egy tarsasagban itt az mezdőncem, neked mint tetzic ez
 dolog. Ham. Ha meg akarod tudni ennekem őšten ől
 semmi bizonyos sententiam ninczen. hanem külömb kü
 lömb sententiaktul ide őtoua veretterem mint az haio az
 haboktul. Mert iol látom hogy az kazdag köz őt, es az
 őegeny köz őt, az hiv es hitetlen köz őt, semmi külömb őeg
 ninczen egy arant haborgattatnac es keler őseget ően ő
 uednec. Ha őštenec igen nagy gondgya volna az őuc
 ire bizonyyara nem volna ennyi nyomor ősag, enge ő
 met nagy őok őor az en atyam inter az őštenec parat-
 ezolatiyazac tanulasara. Es gyakorta az ves őduel meg ő
 őt őette az valko videket hogy tanulni nem akarram.
 Azon mostan igen bankodom. ő ő. Hagy beker azoknac
 őenued bekeuel azokat, a mellyec akkoron ő őt ő
 rayrad De halgas erre ha ő ő őd vagy on az mit en mon-
 dec. H. Vagyon. ő ő. Vagyon de mas kereskedic v őc.
 H. Mond el. ő ő. En inkab akare ő itt keduemre mulat-
 nom es laknom honnem mint ő ő őon atyamnal az ka-
 lickaban, hol még az kü őeben sem enged őc vala hogy ki
 hagjac, az nagy őoc parer n ő ő ő ő el yntam nap ő ő ő ő
 E
 putrag-

72
patogarni. Az anyam nagy erőssen oktatot hogy Isten
félő legyen es mindeneket meg ad. H. Mondottaé a-
nyad azt. Es: Ezerster minden nap. H. No ha tudnaia
az mi sententiankat sirosb volna ő neki. Es: Igazan mon-
dod azt. H. No hadgyunc masorra is az isolasban. Es:
Idyietec ide mostan es mulassunc ez mezőkön. Ca. E-
redgyetec el ti elöl mayd enis vtannatoc megyec.

ACTVS TERTII SCENA
SECVNDA.

Abel. Seth.

Ab: Eleg nyalab sam vagyon mellyet haza vigyec,
melly nagy öröme vagyon ennekem az holnap i nap.
Örűlec az nap amely nap ádozhatoc Istennek, minden
érec es belső czontoc repesne meg erősödni Istennek
igiretiben. melly Istennek kegyelme mi hozzancie len-
ti, bodog ki Istennek kegyelme es irgalma meg gon-
dollya Bodogtalan ki arról ketelkőd, auagy lem-
ne alitya. De maydan anyamhoz haza megyec hogy
megne késsém. Kiczoda nyitya meg az aytot, talam az
Seth, ő: had nitia az aytot szerelmes őczem. S. Meg te-
rel Abel. A. Miczoda dolgod vagyon neked oda ki az
haz küül. S. Anyamnac visce egy lazéc vizet. A. Mi
dolgos anyam. S. Nagy keferűseguel tere meg az Ca-
imnac czelekédeit siruan beszél. A. Az iambor fiunac
nagy

nagy siralom az ő annyának keferűsege. S. Vgy vagyon
 io baryam en orthon nagy kemen sirast tőc, laruā az en
 sülelnec keferűsegit. A. az vt Isten könyebirte meg, a
 szegeny atyámnac banattyat, de meg mosogatē minker,
 Cain tauul leuen. S. azt mondgya de mi aryanc miko-
 ron haza iőuend. A. Örögbiri az keferűseget. S. Igaz.
 A. Iay, vayha az en sülelnec banattyat el vehetnem
 hid meg hogy az ennőn magam vallara vetiēm, mel-
 lyet őrdmest czelekednem, en iffu vagycc es könyeb-
 ben benuedhernem Istennec segedelméből, hogy nem
 mint az en vőn süleim. S. Vayha lehetne bizonyyara
 kési lennec enis egyyic darabiat el hordoznom, de val-
 lyon meg találathatikē Cain es haza hozattatikē, hogy
 előtser meg mosatassc az ünnep napra. Es ne mennyen
 az áldozatra mint az sarban heuert dífno. Ab. Igaz dol-
 got belsellez io érzem, de félccrayta hogy az en bom-
 nac engedgyen ha sante haza hiynamis. S. Nem vgy?
 Im en megycc el: mert engemet meg sem annyira vta-
 Ab. Iol tudod hogy nagy gyakorra engemet halallal
 fenyegetet. S. Vgy vagyon, de ő pör az ő fenyegetese
 czac a nyelue vgyon. A. Bizonyara annyi en ream tar-
 tozic semmit ő tüle nē félcc czac sarom az szegeny meg
 nehezült vőn süleimet, kiker az nagy banattal es kefe-
 rűseguel meg szarazt es meg emert. De kőrtic az Isten
 hogy könyebirte meg az mi süleiknec tanatit: Mert bi-
 zonnyara valakinnec Isten az könyebseget es bekeleget

adgya, czac ott vagyon. S. Igazan es iamborul mondod: Mert valakinee az első Isten jfegyvere es őrizője minde-
neket meg nyér. Könyörögiűnc azért süntelen. A. Ba-
tor de igaz ideie mennyűnc el haza, es vigyűnc el a mie-
keuant az mi sütlenc. Ez vran mikoron ezeket el vege-
zűc, meg kereshed az mi battyenkat. S. Tetzic enne-
kemis mert ez első, s ez vran masodic gondom lesie hog
battyamot az io sültet meg keressem. De eddig sokszor
meg tekintet a szegeny anyam hogy ha meggyűnké auag-
rem.

ACTVSTERTII SCENA TERTIA.

Eua. Abel. Seth.

E. Iay: s minyaualyaioc vagyon az gyermekeknek hog
mind ennyi ideig sem terevec meg, ne talantan amaz
hielen Cain talalta, es az haborgarja őket. A. Imhol
ielen vagyuncédes anyam. E. Őruendőzec en édes
fiaim, Mert immaran nem tudom valá mité vclni az ti
kesődelmeteket. Ab. Meg vall yuc igazan édes anyam
hogy verkezűnc. Mert minckűnc az mulatafra semmi
olly okunc nem volt, hanem czac egyikűnc a masikunk
nacpanabolkodot az mi sütleinknee keferűsegokról. E.
uel mulattuc az űdőt tiztelendő sütlenc, de kerűnc hogy
minckűnc meg boczas. E. Bizony az hogy szerelmes fi-
am ennékem nagy banatom es keferűlegem volt, De
vclle-

35
veffetec veget effele panafolkodafnac, es ne banczaro
banattal a ti genge iffusagtokat, sőt inkább kőnőrdgiere
fűntelen, De vigetec be ezeket io fiaim. Mert igaz ideie
hogy meg mosodgyatoc a mit az attyatoc meg paran-
czolta, el halaztani azt a mit az gazdag paranczol, a gar-
da afionnac bidalmaual vagyon. Estizteletlenleg meg
az fiaknakis, mennyetec be azért fiaim es en mayd vran-
natoc megyec.

ACTVS TERTII SCENA
QVARTA.

Eua. Seth.

E. De nem tudhatom hogy ha meg mosogathallam
az ket fiaimat, az Cain tauul leteben: Es miczoda fele-
leter adgyac az en vramnac ha meg terend. Ezt nagy
gondban eytem hogy ha meg ielenem az Caimnac az
o fellelegit? Azt nem tessem minec elotte iol meg tuda
kozandom felole? Seth fiam idy ide es meny el ki. S En-
gemet hiyfe anya, mitakarfi anya paranczoly. E. Men-
nyel szerelmes fiaczkam es valahol meg talalodaz te ba-
tyadat Caint nagy edes beszeddel hid ide haza. S Enge-
dec annac es ordomeft meg czelekedem, es valahol leszen
meg keresem: Mert hogy vgyan meg mondgyam haza
iduebennis Abel battyammal mind erről szolanc besel-
lenc hogy mallyikunc hiyia visza es mostan ordomesben

E. 3

elme;

él megyc. E. Nem diczirtem volna abból dolgozár,
 hog ha en hiremnékül indultal volna. Melly kiczin dol-
 gokban hasznos az attyaknac tanaczokkal élni. S. Mind
 az által szerelmes sülem meg boczas, mert effle gondo-
 launc volt, hogy az ti keferüsegteket könyebühérneiuc.

E. Io fiam czac hogy menny gyorsan es iary hamar:
 Bizonyyara vgy vagy on, az melly asoniallat az annyak
 nac tiziben igazan el akar iarni, gyakorta fiainac ver-
 keket meg kel boczatani, kiker lar hog meg szannyac bú-
 nökter, es verkekből ki akarnac tenni. De maydan meg
 latom mit művel Abel odabe, hogy könyörögién es az
lérzkeket meg tanullya mig az Seth meg io meg latom.

ACTVS TERTII SCENA QVINTA.

Seth. Cain. Esau. Ham.

S. Iay sohol nem talalom az battyamar minden azt
 mondgya hogy nem latta mit kel czelekednem mint ha
 vgyan valami gonozt ielentene az siuem. Ah melly
 nagy banatyoc vagy on az én szegeny sülcimnec mostan
 meg emertetnec az banattul. C. De mond meg Esau
 mint terzie neked még életünc, hayia mindenekét az mi
 kedünc szerent szabiunc. Es: Mint a solti bor az vadál-
 mara nincz több az gyönyörűségnel, es restnec keduenel,
az gondor es az szorgalmatosság or hagyuc az talapos sü-
 uegü

32
 uegü vón embereknek éilyűnc ressegeskedgyűnc elég if-
 fiac vagyunc. H. Örömetst enis á te sententiadra hayloé
 C. Soha azt nem karhoztattam, mert iol látom hogy az
 kassa így fogia iobban. S. O melly nagy banattya va-
 gyon az en sülemnek haluan ez Caimnac alnoklagat.
 C. Kiczoda hol itt: mint ha az Seth szollana, Im ladde
 meg ismerem az embert az bauan. E. En el mendege-
 lyec. S. Im hol. H. Verétec hogy haza hinac tegeder
 Cain mennyel. C. No egy keues munkat kel szenvedné.
 az által elő állarnac. S. O menuyej Isten mondhatni na-
 gyob banatot mint Cain szerez az mi sülcinknek. C. Mit
 fusogz tennen magad mond meg honnan idylles mit ke-
 res. S. Soly sebben en édes aryamfia, az attyam hazatul
 ionéc hogy tegeder haza hiyalac. C. mit kel ott hon eze
 lékednem. S. Holnap Isten eleibe allattarunc. C. Iol
 tudom akar en mondanam teneked, im pappa resnec
 engemét ott. S. Mindenidehöz hozzá illic az Isteni féle-
 lem. C. Nem lessec olly sentseges hogy az kapát fel
 vegyem mindiarast. S. En meg czelekednem czac ha
 Istennec kedues volna. C. Sémmit az, az údút kel nezni,
 igaz hogy gyermekeknek vegre ördögge lesnec. S. Az
 pokolbol talaltad ezt a sentenciat. Mert igazan mondom
 hogy az io gyermekekből leszen az io vón ember. Akar
 mindperfeld az ebet rem leszen balanna benne. C. Mi-
 czoda az Isteni félelem. S. Azt kerdedé miczoda, min-
 dennap iol hallod ezt az mi hazunknal. Az Istennec iga-
 zan

28
zan való tizteleti es az paranczolatoknak meg tartasa.
C. Bator mondom czac nem pap az en őczem, mind
bőytolunk ma. S. Először meg mosodunc. C. V-
ram Isten bezzeg nagy bolondlag ez az egessegnec árt.
S. Ne gondololliant. Illichogy Isteni félelemmel hely
es őröz. C. Igaz. S. Mostan immar mennyunc haza ne-
talan Abel immar megis főrdet. C. Vezreg czac mayd
vtannad megyc.

ACTVS TERTII SCENA
SEXTA.

Eua. Seth. Cain?

E. Netalam meg kezdte vèrni az Cain ha kemény be-
szeddel szollot neki, de imè meg tért. Meg iduele Seth,
nagy banattul szabadital meg engemet. S. Meg térttem.
E. Késő ideig jartal, es nagy keserűségben voltam vran-
nad. S. Híd meg anya nem en bűnöm volt. E. Meg tala-
ladé valahol. S. Meg talaltam es haza hoztam. E. De
hol vagyon. S. Az helynec á neue nem iut esemben.
E. O átharatlan ninczen kinec meg jelenczem banati-
mat. De houa mene őztan. S. auagy nem latode imhon
hatam megdrt. C. Houa kel immar ennekem lennem.
E. Az ünnep nap tiztelteit, idy ide. C. Mi haszna va-
gyon az ünnep napnac es az locimarkozalnac, az en be-
meimnec en azon egy falat kenyeret nem adnec, inkab
vada

29
vadászنام en amoraz rokakat nagy legyet czapnac az
számon. E. Mit beszéllez. C. De im en azt kerde-
zem vala hogy mint vattoc immaran, tettzik é az Sol-
ti bor az vadalmara. E. Hivuan szamar tele vagy lator-
saggal. C. Az tiedhöl vettem. E. Hogy hogy hivuan
szamar. C. Meg időt Antal Budarol. E. No kely rea-
czac meg kérd az attyad az áldozatnal hogy mit tanul-
tal. Gyakorta egy bolond ollyat kérd hogy hivuan pap
nakis meg viczorodic az foga belé. E. de meg kérdem
mit sola. S. A mint érthetem bolondnac monda az at-
tyamat. E. O te akazto fara valo nem melto volna é
földén laknod. Ki véres veritekevel regeđer hivuan ha-
ládatlant rare. C. Ha ezec vgy vadnac miért hitte el az
te alnoc beszédedet. E. Mindeneket Istennec aianlac
állyon bolsut rayrad. C. Meg lehet. E. Banarimat kö-
ny hullaraffal egyút hozzuc. De mostan idő ide hogy
meg mosodgyal. C. De hogy meg erőzted inkább akarnc
imez disznockal az sarban meg séredni, hogy nem mint
meg mosodni. E. De azonközbe időietec el ti iam bor
fiuim, nem io disznonac az gyember. C. Vayha azokar
meg egyiser az en keduem berent meg mosogathatnam,
de be megyec az en dörgő anyam vian hogy meg ne
veretessém.

ACTVS QVARTI SCENA
PRIMA.

F

Eua.

Eua. Abel. Seth. Cain.

E. Minemű dicziretet hallunc. A. a mint en érthetem Isteni diczeret angyaloknac zengése. S. De ha mostan időne az Isten az Angyalokkal hozzanc. nezhetsé anya. E. Bizonyyara el időt io fiam, adgyunc halat őnéki hogy minker meg látogat, es magat minckűnc meg ielentette. C. Miert időt. E. Mert mindenkoron ő néki könyörgűnc, hog az ő kegyelmessége berent mindenkoron minckűnc ielen légyen es meg oltalmazzon mindē velsedelemtől. C. De en houa fűssac hogy az Isten meg ne lasson, hog illyen rut vagyoc. E. Vgy kel mert nem akaró meg mosodni, meny az dűsno olban ott reyczet magadat lőyietec ide ti berelmes fiaim es variuc nagy bűczűlettel terdet haytuan az Istennek. Nagy halgatua elősser meg álljatoc, mennyűnc oda eleiben őrdömmel tellyes siuel.

ACTVS QVARTI SCENA
SECVNDA.

Deus. Angelitres Gabriel. Michael. Raphael.

Eua. Abel. Seth.

D. Bekefeg legyen tencked io leanyom, ti nektek is egyetemben io fiaim. An. Bekefeg ez hazbeli nepnec. E. O en kegyelmes atyam, ez vilagnac vra teremődie, minemű halat adgyac te berent felsegednec, es mikeppen diczer-

diczeriem a te szent nevedet. O Istenem négykegyelmessége és irgalmassága, hogy halálhassuc meg mi ezt, Hogy az Arya Isten az ő Angyalival mi hozzanc mekkoziator időni, és nem vélte hogy mi mekkoziator volt az Istennek irgalmasságára és kegyelmességére.

O mennyej atyám az en szüemnek erős köfala: vara és tornya egy remenlege, segítlege és iduóssége. Ne tekint az en bűndimre kic teretül talpig mind bűn és vagyon. Nem erdemlenc az ember az te nagy irgalmasságodat, könyörüly en rayram segeny bűnds en beren. Mert igen meg terheltettem az en loc bűndimül. Teröld el élő Isten az en sebeimnek véret: és rufagat. D. Kelly fel fiam leanyom. Mint mondom teneked hogy meg boczattat az te bűnd, és arról semmikeppen meg nem akarom emlékezni, ki ténituen áll az en kezem éyel és nappal, valaki en hozzam idő és segítlegert keuan, meg adatic ő neki. E. O kegyelmes atyám az te irgalmasságodnac, ióságodnac, és nagyságodnac vége hozsa ninczen, teneked diczeret tizrelleg, teged diczerien minden földi és mennyej állat. An. Amen. E. Idyietec ide fiam az élő Istennek eleiben nagy félelemmel és bűczülettel. Ab. Teremő Ist nem kegyelmes atyám az te jelen volrod kedues minckür e estelye: vizgatalással. S. Mennyej atyám mindenható és igaz Isten halakat adunc teneked tizra süből, hogy minket mekkoziattal meg latogatni. D. Diczerem leanyom a te

dolgaidat, hogy ilyen nagy szíven taníthattad az te fiaidat. Iduendőre alkolmasbac lesznek az szent irásnak tanulalara. E. mindenkeppen azon igyekedűnchogy arra oktassuc es taniczuc, hogy szűt elen az Istennek igeiben nőienec fel. Hogy ennélis inkább Istenlegőder meg ne bantzac. Mert gondolkodom naponként az te Isteni kegyelmesslegedről mélyel minket szegény bűnősem bereket hozzad fogattal. De kérlec szerelmes atyám, kerdezd meg az en fiaimat. D. Bátor meg kerdezém leanyom. E. Melly igen nagy örömem vagy onennekem hogy Istenleged engemet leanyodnac neuez. D. Mindenkoron ennekem leanyom lebeli es en teneked atyad. De időzte ide fiam Abel, es mond el az kire az te szűleid oktattac.

1. Leg először szamlald elő az en paranczolatimat. A. Idegen Istenid en előttem ne legyenec.
2. Másodíc paranczolat: Ne czinal magadnac képet ez földön, sem az égen való álatoknak abrázatyara.
3. Harmadic: Istennek beűsedet heában ne vegyed.
4. Negyedic: Vnőpet szentely, Ezec az első Tablan való paranczolatoc.
Másodíc Tablan való paranczolatoc imezec.
5. Ötödic: Attyadat annyadat tiztellyed, hogy hozsu éleű legy ez földön.
6. Hatodic: Ne oroz.

7. Heredic: Ne őrly .
 8. Nyoltzadic: Ne paraznalkodgyal .
 9. Kilentzedic: Hamis tanu ne legy .
 10. Tizedic: Felebaratodnac, se bolgaiat, se felefe-
 get, se semminemű marhaiat ne keuannyad .

D. Iol vagyon fiaczkam iol tanultad . Ez az en senten-
 ciam mellyekből en igaz biro leszec , es meg büntetem
 az kic nem engednec es nem hisznec az meg igert mag-
 ban. De mond el immaran az te hitednec agait. Ab. Hi-
 ssec egy lstenben mindenható atyában mennynec föld-
 nec teremőieiben, Es Iesusban Christusban ő fiaban mi
 egy vrunkban, ki fogantatec szent Lélektől, születec szűz
 Mariatul, kenzatec Pontius Pilatunac alatta , meg fe-
 szitterec, meg hala es el temertetec , fel tamada , menn
 ben mène, űl atyanac iobiara, onnat leszen meg iduen-
 dő itelni eleueneket es holtakat. Hissec szent Lélekben,
 Kereztyen annya szent Egyházat , Szenteknec egyesse-
 get, bűnünkenc boczanattyat , testnec fel tamadasat, es
 az őrdc életet. D. Keues beszéddel nagy sokat foglalal be
 io fiam , kelly fel mostan iol tanultal es mendeğellyel
 elő, az szent Lélec aiandekat teneked adom, ki minden-
 koron teged igazgasson, es az te vtaidban vezzerien. A.
 Diczirteffec mind őrdockè az vr lsten Amen. D. Iőy elő
 teis Seth. Igy vallode teis a mint baryad elő samlala .
 S. Vgy őrtem vram es vgyán azon igeckel tanultam
 enis. D. Iol vagyon de mond el az mindennapikönyör

44
gest. S. Mi aryan ki vagy mennyegben, Genteltess e te
neued, idyi en el a te orsagod, legyen te akaradod, miké-
pen mennyben azonképpen ez földénis, mi kenyérün-
ket mindennapiat adgyad minékűnc ma, es boczald meg
minékűnc a mi vétkeinket, miképen mijs meg boczaturc
a mi ellenűnc vettetek nec, es ne vigy minket kesertet-
ben, de szabadit minket ágonoztul Mert tied az orsag,
a hatalom, a diczőség, mind örökön öröké, An. Amen.

D. Tettzic ennekem az te könyörgősed nec formu-
laia, De miczoda értelmed vagyon az áldozatról, kit en-
nekem a te bűleid akarnac áldozni. S. En hiszem hog az
áldozatoknac iele, mellyet mi értűnc az áldozatra viszen,
az meg igert lelus Chrús aszoniallat magua. D. Semmi
fogyatkozás io fiam a te bűnszékben ninczen. Es hog il-
lyen értelemben vagy mind öröké, kérlec es intlec szerel-
mes fiaim nagy gyakorta a mit nē tudtec a ti anyatokat
rola meg kergyetec, engedelmesec legyetec az ti bűlei-
tek nec, Mert ez ennekem kedues áldozat, kik nec en bűű
meg fizetec, es az ti nyomorúságokban titeket meg-
latogatlac. Az te bűrgalmarossagod io leanyom dicze-
retes, hogy illyen szept rendel ranyitottad őket: De hol
vagyon az Cain? Semmi en előttem el reytuen nem le-
het, Mert lsten vagyoc. Mindeneket iol tudoc es iol
latoc valami ez vilagon es ez világ kívül vagyen. De
hid elő ötet fiam Seth: az gaz közzül. E. Aryam kerlec
boczald

boczaſd meg az en bűneimet D. Semmit ne ketelkegyél
az meg boczatasbol meg boczattam neked io leanyom,

ACTVS QVARTI SCENA
TERTIA.

Seth. Cain.

S. Cain battya. C. Az Iſtenért kérlec halgas, ne ſoly.
El meneie amaz. S. Kiczoda amaz. C. Az kic ti Iſten-
nec mondoroc. S. Még vgyan itten vagyon. C. Hár
miert hiyſengemet? mennyel vezteg hogy meg ne tud
gya hol vagyoc. S. De immaran tudgya es iol lat.
C. De ki arult engemet el. S. Ki arult volna, ſenki nem,
Iol lat teged az Iſten mind küvül es belől. C. Hany ſe-
me vagyon. S. Mindenekei iol tud ő, valamit mi cze-
lekedunc mind iol tudgya es iol lattya. De tegedet vár
ídy elő. C. Mit kel czelekednem mond meg. S. Kérdi
tőled mit tanultal. C. El veſſec, mert ſemmit nem tu-
doc. S. Idűel ne keſſel. C. Vtannad megyec.

ACTVS QVARTI SCENA
QVARTA.

Deus. Eva. Cain. Angeli. Abel. Seth.

D. Bator hogy ruſnya vagy Cain. E. Illyen borzafon
allabſe Iſten, előt, verdle az ſalmar az ſciedről es az ru-
hadrol, miért ſordulcal hattal az Iſtenre. Így ríttelede
Iſtene.

46.
Istenedet, és az Istennek angyalat éckeppen keltette-
de. C. Egességgel. E. Bal kezdet nyújtode oda ter-
det nem haytuan. D. Cain tekinéz en ream, mond el
előttem az mit tanultal. Bezreg ostoba vagy, es kemeny
nyaku, Merr hogy olyan igen el változtal: minem: ő-
ke volna mindenestül, az en abrazatomat kire teged
teremtettrelec, mire emezted el, idy közelb es mond el a
mit tanultal. C. O el felekeztem rola az mit tanultam
volt. D. Kőnyű volt azt el feledned azt a mit eleb sem
tuttal. E. Oh ennekem szegeny asoniallarnac. D. Ne
bankodgyal es ne keseregy szerető leanyom, nem te vag-
oka ennek tudatlanlaganac, igaz eleggè bizonyos va-
gyoc en az te szorgalmatosságodrol. Mit késsel mond
meg az könyörgésben minémű modot követz es rendet
C. Vélem hogy regen ilyen tanyitnac vala, de nem
tudom ha ešemben iuté auagy nem. Mi anyanc legyen
te neved, te orszagod mikeppen ez földön es mennyen,
adgy minékűnc nagy soksagu kenyeret, es boczaíđ meg
az adosságot, es adgy minékűnc mindengonozt. Amen.
E. Czudalkozom rayta szerelmes atyam Istenem, semmi
figyelmetessége ninczen, igen ritkan vagyon itthon.
Es mikoron az ő őczrej iora intic halallal fenyegeti őket
ki fut az hazbol, es külömben haza sem vehetyűc ha-
nem éyel. D. Cain ha poenitenciat nem tartandaf, hid-
gyed hogy megtalalod az karhozator, de akarom halla-
ni miczoda kited vagyon. C. Mayd meg latom en.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár